

Cultuur in Limburg

Informatiebrief Provinciale Staten

Limburg telt meer dan 400.000 personen die kunst beoefenen in hun vrije tijd, meer dan 1.000 amateurkunstverenigingen en zo'n 2.500 kunstprofessionals. Tel daar nog eens 19.000 erfgoedvrijwilligers en 350 erfgoedorganisaties bij op en dan mogen we gerust spreken over een cultuurrijke provincie. Al deze beoefenaars, vrijwilligers, verenigingen, organisaties en professionals hebben een onmisbare functie in de gemeenschap. Want kunst en cultuur verbindt, zorgt voor een saamhorigheidsgevoel en dient als sociaal vangnet in steden, dorpen en wijken.

In deze informatiebrief voor Provinciale Staten benoemt het Huis voor de Kunsten Limburg uitdagingen en actuele ontwikkelingen in de Limburgse cultuursector. Deze brief biedt wellicht handvaten voor programmaliijnen in uw visie voor de komende jaren.

>>> [Uitdagingen en ontwikkelingen in de cultuursector in Limburg](#)

Integraal cultuurparticipatiebeleid met aandacht voor amateurkunsten, erfgoedvrijwilligers en cultuureducatie met kwaliteit

In onze provincie zijn vele muziek- en slagwerkgroepen, amateurtoneelgezelschappen, zangverenigingen, dansverenigingen, foto- en filmclubs, taal- en letterenorganisaties en beeldende kunst verenigingen actief. De helft van de amateurkunstbeoefening vindt plaats in verenigingsverband, de andere helft in informeel (andere georganiseerd) verband. Daar waar bestuursleden van verenigingen vooral te maken hebben met uitdagingen op het gebied van vrijwilligers en (bestuurs)leden werven en financiering (fondsenwerving en het vinden van extra geldstromen), worden informele amateurkunstverbanden waaronder hip hop-beoefenaars vaak nog niet of nauwelijks erkend in cultuur(subsidie)beleid en ontbreekt het aan een ondersteuningsstructuur zoals we die kennen voor de formele verbanden (verenigingen).

In de erfgoedsector spelen dezelfde vraagstukken rondom vrijwilligers als in de amateurkunstsector, maar ook vraagstukken over het houdbaar, bruikbaar en zichtbaar maken van collecties, digitalisering en wet- en regelgeving. Erfgoed is van grote waarde voor onze samenleving. De inzet van vele erfgoedvrijwilligers is onmisbaar voor het behoud en de beleving van erfgoed. Zonder hen zou het bruikbaar, zichtbaar en houdbaar maken van ons erfgoed onmogelijk zijn. Met hun inzet en enthousiasme verbinden erfgoedvrijwilligers het erfgoed met het publiek.

Door kinderen op structurele basis in aanraking te brengen met cultuuruitingen als muziek, dans, beeldende kunst, theater, hiphop en erfgoed leren ze om hun creatieve en culturele vaardigheden te ontwikkelen en ook persoonlijk en in sociaal opzicht te groeien. Het Ministerie van OCW stelt via het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) geld beschikbaar voor cultuureducatie. In het programma CmK werken scholen en culturele instellingen samen om kunst en cultuur een vast onderdeel van het lesprogramma te maken. In de volgende CmK-periode (2025-2029) wordt ingezet op de borging van binnen- en buitenschools culturaanbod en wordt het cultuureducatieprogramma uitgebreid naar het speciaal onderwijs.

Met bovenstaande uitdagingen en ontwikkelingen op het gebied van cultuurparticipatie en -educatie in de amateurkunst- en erfgoedsector in het achterhoofd wordt in 2025 het Nationaal Akkoord

Cultuurparticipatie afgesloten. Met dit akkoord wordt voor het eerst ingezet op een structurele, integrale aanpak en een bestuurlijk kader voor de ondersteuning van amateurkunstgroepen (zowel verenigingen als informele verbanden) en erfgoedvrijwilligers en het borgen van cultuureducatie in het primair, voortgezet en speciaal onderwijs (Cultuureducatie met Kwaliteit 4). Het akkoord dient als kapstok voor een afstemming tussen de Rijksoverheid, de provincies en gemeenten, zowel op beleid als de inzet van financiële middelen. Tevens opteert het akkoord voor een wettelijke verankering van cultuurparticipatie in beleid, wat een inspanningsverplichting impliceert van de drie overheidslagen.

Het Nationaal Akkoord Cultuurparticipatie zal deel gaan uitmaken van het toekomstige cultuurbeleid. Door het Nationaal Akkoord Cultuurparticipatie te onderschrijven zou de Provincie Limburg kunnen inzetten op en het uitbouwen van integraal cultuurparticipatiebeleid, een stevige ondersteuning van de amateurkunst- en erfgoedsector en het bevorderen van cultuurdeelname.

Versterken van cultureel ondernemerschap

Meer dan de helft van de culturele en creatieve professionals is zzp'er. Deze professionals hebben vaak een hybride werkpraktijk. Ze zijn werkzaam als autonoom kunstenaar of maker in bijvoorbeeld de muziek- theater-, dans-, filmsector en/of hip hop scene, als artistiek begeleider (regisseur, dirigent etc.) van amateurkunstgroepen (bijvoorbeeld toneelclubs en muziekgezelschappen) en/of als docent. In de cultuursector zijn ook facilitators actief. Zij creëren de randvoorwaarden voor voorstellingen, exposities etc. De culturele en creatieve zzp'ers vervullen een cruciale rol in de kunsten- en erfgoedsector, maar hun beroepspraktijk is precair.

Om de beroepspraktijk van culturele professionals in Limburg te versterken, is het noodzakelijk om zzp'ers op provinciaal niveau met kennis, kunde en netwerk te ondersteunen bij hun zakelijke ontwikkeling, cultureel ondernemerschap (grip krijgen op en positionering van de beroepspraktijk), het financieren van een project of onderneming, domeinoverstijgend werken (ontwikkelen van sociaal-artistieke projecten). Ook is het van belang dat overheden, opdrachtgevers en de culturele ondernemers de *fair practice code* naleven.

hip hop als volwaardig onderdeel van provinciaal cultuurbeleid

In de hip hop scene zijn veel jongeren en multidisciplinaire makers actief, veelal in informeel verband. Limburg kent enkele lokale hip hop communities, maar het ontbreekt momenteel aan bovenlokale coördinatie en ondersteuning van deze communities. Iets waar de communities wel behoefte aan hebben. Ook vallen makers in dit subgenre vaak tussen wal en schip als zij aanvragen indienen bij overheden en fondsen. Regelingen zijn vaak niet toegespitst op de informele verbanden en de werkwijzen van de hip hop community. Beleidsmakers vinden het op hun beurt lastig om grip te krijgen op deze doelgroep en hun ondersteuningsbehoeften.

Om hip hop een volwaardig onderdeel te laten zijn van de cultuursector is het van belang om ook hip hop te erkennen in provinciaal cultuur-, ondersteunings- en subsidiebeleid. Om de hip hop community en beleidsmakers in Limburg te ondersteunen, zou een provinciale hip hop campus uitkomst kunnen bieden. Een platform waar kennis over de sector en cultureel ondernemerschap gedeeld wordt en provinciale netwerkbijeenkomsten georganiseerd worden. En een platform dat intermediairs inzet die kennis hebben van de hip hop scene in Limburg en de hip hop community en beleidsmakers kunnen ondersteunen en adviseren.

De borging van Limburgse taal in cultuurbeleid

De Limburgse taal verbindt mensen in onze provincie en is een belangrijk onderdeel van de Limburgse identiteit. Meertaligheid versterkt vaardigheden als probleemoplossend vermogen, aanpassingsvermogen en creativiteit.

Voor het behoud en de versterking van het Limburgse taalveld (dat grotendeels uit vrijwilligersorganisaties bestaat) en het behoud van het Limburgs taalgebruik is een professionaliseringslag nodig. Met de oprichting van het *Hoes veur 't Limburgs*, hét loket voor de Limburgse taal en een samenwerkingsverband van taalorganisaties in Limburg, is een aanzet gedaan voor die professionaliseringslag. Om de Limburgse taal in alle domeinen van de Limburgse samenleving te normaliseren, is het echter van belang om Limburgse taal te borgen in provinciaal cultuurbeleid.

Een provinciale ondersteuningsstructuur die is toegespitst op ontwikkelingen in het culturele veld

Om het culturele verenigingsleven, informele amateurkunstverbanden, erfgoedvrijwilligers en -organisaties en culturele professionals in alle disciplines optimaal te kunnen ondersteunen bij de uitdagingen waar zij voor staan, is het wenselijk om één provinciaal aanspreekpunt te hebben waar kennis, kunde en ondersteuning samenkomen. Eén duidelijk aanspreekpunt voor de inwoners, de cultuursector en overheden in Limburg. Ook om in te kunnen spelen op actuele ontwikkelingen in de sector. Om benaderbaar, toegankelijk en laagdrempelig te zijn voor het veld en de overheden, is ons inziens een effectieve en efficiëntere manier van werken (op inhoud en fysieke locatie) het centraal organiseren van de steunfuncties. Daarmee kan er eenduidig vanuit één gezamenlijke visie opgetrokken worden in vertaling van programmalijnen en ambities van de Provincie Limburg.

>>> Bijeenkomst 'Cultuur in Limburg'

Het Huis voor de Kunsten Limburg gaat graag met u in gesprek om kennis te delen over de cultuursector in Limburg en om bovenstaande ontwikkelingen nader toe te lichten. Op vrijdag 12 mei aanstaande van 15.00-17.00 uur organiseren wij de bijeenkomst 'Cultuur in Limburg' voor Provinciale Statenleden. De bijeenkomst vindt plaats in de Veldekezaal van het Provinciehuis. Wij nodigen u van harte uit om deze bijeenkomst bij te wonen. Aanmelden voor de bijeenkomst kan via deze link: <https://forms.office.com/e/mq4iSawvp4>.

>>> Het Huis voor de Kunsten Limburg

Het Huis voor de Kunsten Limburg is het provinciaal kennisinstituut en de ondersteuningsorganisatie voor cultuur in Limburg. Wij ondersteunen met kennis, kunde en een groot netwerk de amateurkunsten, het erfgoed en de professionele kunsten in onze provincie. Wij staan klaar voor iedereen in het Limburgse culturele veld. Als provinciaal kennisinstituut en ondersteuningsorganisatie weten we wat er speelt, signaleren we behoeften, kansen, uitdagingen, trends en ontwikkelingen in de sector.

Met deze kennis bieden we enerzijds vraaggerichte ondersteuning aan het brede culturele veld door middel van adviesgesprekken en het organiseren van kennissessies, bijeenkomsten en workshops. Anderzijds fungeren we als belangrijke gesprekspartner voor de Provincie Limburg, gemeenten, Ministerie van OCW, landelijke kennisinstututen, belangenorganisaties en netwerkverbanden als het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA), Kunstenbond, Overleg Provinciale Erfgoedhuizen Nederland (OPEN) en landelijke koepelorganisaties als de Koninklijke Nederlandse Muziek Organisatie (KNMO) en Koornetwerk Nederland als het gaat om verankering van ondersteuningsbehoeften in lokaal, provinciaal en landelijk beleid en de afstemming van lokaal, provinciaal en landelijk ondersteuningsaanbod voor de culturele sector.